

Włodzimierz Wołyniec

"Nuovo Corso di Dogmatica", red. T. Schneider, Queriniana 1995 :
[recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 5/2, 176-178

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Nowy indywidualizm, różniący się zasadniczo od głoszonego ongiś przez skrajnych liberalistów, wdarł się do społeczeństwa i coraz wyraźniej określa jego hedonistyczno-permisywne kształty. Odrzucenie wartości moralnych w życiu społecznym prowadzi do sytuacji, w której to wielu ludzi przekonuje samych siebie, że należy żyć tylko terażniejszością, nie myśląc o samorealizacji człowieczeństwa, a ta jest niemożliwa bez uwzględnienia obiektywnych norm etycznych. W takiej postawie, niestety coraz powszechniej, nie ma miejsca ani na wspólnotowe zaangażowanie się osoby dla innych i wespół z nimi, ani też prawdziwie etyczną troskę o rozwój człowieka i społeczności.

W moim przekonaniu prezentowana książka nie może być traktowana jedynie jako *ratio studiorum* kształcenia akademickiego na wszystkich poziomach. Sięgnąć po nią powinien każdy, kto chce szukać tego co fundamentalne, nieprzemijające. Człowieczeństwo nie jest obietnicą łatwych sukcesów.

Edward Balawajder

Nuovo Corso di Dogmatica, red. T. Schneider, 2 tomy, ed. Italiana a cura di G. Canobbio, A. Maffeis, Brescia, Queriniana, 1995

„Nowy podręcznik dogmatyki” wydany w języku niemieckim pod tytułem *Handbuch der Dogmatik* w wydawnictwie Patmos w Dusseldorfie (1992), w dwóch tomach, został przetłumaczony i wydany w języku włoskim w wydawnictwie Queriniana, w Brescii (1995) pod tytułem „Nowy kurs dogmatyki” (*Nuovo corso di dogmatica*). Podręcznik ten został opracowany przez grupę doświadczonych wykładowców różnych fakultetów teologicznych w Niemczech pod redakcją Teodora Schneidera. Wydania podręcznika w języku włoskim podjęli się G. Canobbio i A. Maffeis, natomiast tłumaczenia z języka niemieckiego na język włoski dokonał C. Danna.

Niemieccy teologowie postawili sobie za cel stworzenie dydaktycznego i naukowego podręcznika dogmatyki katolickiej, pogłębionej i odnowionej w myśl nauki Soboru Watykańskiego II. Dlatego też, Podręcznik stanowi w kompendium treści wiary chrześcijańskiej, które zostało ułożone zgodnie ze sposobem wykładu prawd wiary we współczesnej teologii systematycznej.

„Nowy podręcznik dogmatyki” zachowuje uformowane w ciągu długiej teologicznej tradycji nauczycielskiej i naukowej traktaty dogmatyczne. Tak więc, jest on podzielony na następujące traktaty: „Zagadnienia wstępne” (opracował Jiirgen Werbick); „Nauka o Bogu” (opracowali Dorotea Sattler i Theodor Schneider); „Nauka o stworzeniu” (opracowali Dorotea Sattler i Theodor Schneider); „Chryzologia” (opracował Hans Kessler); „Pneumatologia” (opracował Bernd Jochen Hilberath); „Nauka o łasce” (opracował Bernd Jochen Hilberath); „Eklezjologia” (opracował Siegfried Wiedenhofer); „Mariologia” (opracowali Alois Muller i Dorotea Sattler); „Nauka o sakramentach” (opracował Franz-Josef Nocke); „Eschatologia” (opracował Franz-Josef Nocke); „Nauka o Trójcy” (opracował Jurgen Werbick). Właśnie takie następowanie po sobie fundamentalnych tematów teolo-

gicznych odzwierciedla układ i trynitarną strukturę chrześcijańskiego „Wyznania Wiary” (Credo). Z tego względu, ułożenie poszczególnych traktatów w „Nowym podręczniku dogmatyki” posiada swoją wewnętrzną logikę i w najlepszy sposób wyraża całą treść wiary chrześcijańskiej.

„Zagadnienia wstępne” wyjaśniają, czym jest dogmatyka, omawiają jej metodę, fundamentalne założenia i charakter naukowy. Pierwszy, ściśle dogmatyczny traktat wynikający z historyczno-zbawczego charakteru Objawienia, stanowi „Nauka o Bogu”. Traktat ten, który zawiera już w sobie naukę o Trzech Osobach Boskich: Ojcu, Synu i Duchu Świętym, jest kluczową i fundamentalną prawdą wiary chrześcijańskiej, która będzie rozważana pod różnymi aspektami w kolejnych traktatach, aby w końcu stać się osobnym, usystematyzowanym traktatem „O Bogu Trójjedynym”. Tak więc, „Nauka o Trójcy” zbiera w sobie i wyraża w zwięzły sposób całość wiary chrześcijańskiej. Równocześnie określa ona ostateczny przedmiot nadziei chrześcijańskiej jako wspólnoty życia w całej pełni z Trójjedynym Bogiem. Wiara bowiem jest ukazana jako prawdziwe i pełne życie, które zostało nam ofiarowane przez Boga.

Ścisły związek wiary i życia jest wyrażony poprzez podział „Nowego podręcznika dogmatyki” na trzy główne części o następujących tytułach: Część pierwsza – „Bóg życia” (która zawiera traktaty: „Nauka o Bogu” i „Nauka o stworzeniu”); Część druga – „Jezus Chrystus jako Droga Życia” (zawiera tylko jeden traktat, a mianowicie „Chrystologię”); Część trzecia – „Życie w mocy Ducha” (który zawiera najwięcej traktatów: „Pneumatologię”, „Naukę o łasce”, „Eklezjologię”, „Mariologię”, „Sakramentologię” i „Eschatologię”). Osobną część stanowi „Zakonczenie” zatytułowane: „Bóg Trójjedyny jako Pełnia Życia” (zawierający „Naukę o Trójcy”).

Każdy traktat został opracowany według określonej metody i posiada swoją wewnętrzną strukturę, a mianowicie: „Wprowadzenie” (część 1), w którym są przedstawione różne trudności i problemy związane z danym zagadnieniem oraz możliwości i próby ich rozwiązania; „Fundament biblijny” (część 2) ukazuje w sposób bardzo szeroki i dokładny prawdy objawione w Starym i Nowym Testamencie dotyczące danego zagadnienia; „Rozwój historyczno-dogmatyczny” (część 3) pomaga zrozumieć sens ogłoszonych w historii dogmatów; „Refleksja systematyczna” (część 4), która jest próbą systematycznego wyrażenia prawd objawionych, przekazywanych przez Pismo św. i Tradycję, na tle współczesnych uwarunkowań i oczekiwań współczesnego człowieka.

Bardzo cenna jest również wybrana literatura teologiczna, podana na końcu każdego traktatu, która może pomóc w pogłębieniu własnej refleksji dotyczącej zagadnień szczegółowych, a także krótkie noty biograficzne dotyczące autorów poszczególnych traktatów (zawarte w drugim tomie podręcznika).

Każde zagadnienie teologiczne jest bardzo szeroko i dokładnie opracowane. „Nowy podręcznik” zawiera wszystkie konieczne informacje dotyczące poszcze-

gólnych tematów oraz wskazuje na różne sposoby rozwiązywania trudnych kwestii. Dzięki temu, czytelnik może ogarnąć w całości treści wiary chrześcijańskiej i pogłębić zrozumienie poszczególnych prawd. Dlatego, podręcznik nie jest skierowany jedynie do studentów teologii, wykładowców, katechetów, czyli wszystkich osób odpowiedzialnych w szczególny sposób za przepowiadanie Ewangelii, lecz również do wszystkich wierzących. W tym celu została zastosowana odpowiednia forma graficzna tekstu, dostosowana do różnych grup czytelników. I tak, zagadnienia szczegółowe są zapisane mniejszym charakterem liter, natomiast podsumowanie najważniejszych stwierdzeń dotyczących głównego tematu zapisano kursywą.

Poszczególne traktaty zostały opracowane przez autorów katolickich z uwzględnieniem niektórych problemów ekumenicznych. We „Wstępie”, T. Schneider zaznacza, że pierwsze opracowania tematów przez poszczególnych autorów były uważnie rozważane w grupach roboczych, natomiast końcowe ujęcie i schemat poszczególnych traktatów jest owocem wspólnej pracy całego zespołu redakcyjnego.

Opracowań niektórych tematów nie można przyjmować jednak bezkrytycznie. Trudno na przykład zgodzić się ze sposobem omówienia zagadnienia grzechu pierwotnego w „Traktacie o stworzeniu” (ss. 212-214), które jest przedstawione raczej jako prywatna nauka św. Augustyna, która przeszła w kolejnych wiekach do „tradycji teologiczno-kościelnej łacińskiego Zachodu”. Być może na ujęcie i sposób przedstawienia niektórych trudnych tematów teologicznych rzutuje ekumeniczne nastawienie.

„Nowy podręcznik dogmatyki” wychodzi naprzeciw zapotrzebowaniu tych, którzy chcą poznać teologię, lecz czują się zagubieni i zakłopotani wobec dużej rozpiętości zagadnień, pojęć i rozważań teologicznych we współczesnej literaturze teologicznej. Przede wszystkim jednak, może on być przewodnikiem dla wszystkich wierzących, którzy pragną przygotować się na wejście w trzecie tysiąclecie chrześcijaństwa.

ks. Włodzimierz Wołyniec

Veritatem facientes. Księga Pamiątkowa ku czci Księdza Profesora Franciszka Greniuka, red. J. Nagórny, J. Wróbel, Redakcja Wydawnictw KUL, Lublin 1997, s. 456

W historii każdej społeczności, każdej organizacji czy instytucji, dostrzec można pewne osoby, które nadawały jej kierunek i które stanowiły swojego rodzaju kamienie milowe prowadzące tę społeczność do określonego celu. Taką postacią, która na trwałe wpisała się w dzieje Uniwersytetu Lubelskiego jest ks. Profesor Franciszek Greniuk.

Stało się już zwyczajem, że środowiska akademickie starają się uczcić swoich zasłużonych pracowników przez wydanie książki pamiątkowej. Księga pamiątkowa jest wyrazem głębokiego przekonania, że w dziejach Sekcji Teologii Moralnej na Wydziale Teologii